

BÁNYÁSZ

A Magyarországi Bánya- és Kohómunkások Gazdasági Szövetségének Hivatalos Közlönye.

Felelős szerkesztő:
CSÓKA VENDEL.
Kiadó: **FAJD PÁL.**
Telefon szám: 46.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Salgótarján, Vasút-utca 4. szám.
Megjelenik minden hó 1. és 15-én.

Előfizetési ár:
1 évre 9.60 P. 1/2 évre 2.40 P.
1/2 " 4.80 " Egyes szám ára 40 f.

A magyar bányáiparban foglalkoztatott munkásság megmentése.

Az alig egy pár hónapig tartó jobb szénkonjunktura újra szomorú változás előtt áll, mert a bányatelepeken megkezdtek a tömeges felmondásokat. A bányamunkások, akik a napfénytől elzárva dolgoznak a föld mélyében, hogy a maguk, valamint családjuk megélhetésére szükséges eszközöket megteremtsék, újjólag a nehéz gondok és a munkanélküliség rémével állanak szemben. A sok gyönyörrel és keserűséggel teli élet ismét a zordon oldalát, vagyis a keserűséget fordítja a bányász felé. Az élet szatirája, hogy ugyanakkor, amikor az emberiség nagy zömének a lelkében a remény nyújt táplálékot, a tavasz és a kikelet közeledtével életkedvet önt az emberiségbe, ugyanakkor a bányásznak a zord keserűséget és nyomorúságot nyújtja. Ugyanis a tél multával kevesebb tüzelőanyag kell, tehát kevesebb szénre van szüksége az emberiségnek és ez szinte velejárója a bányamunkás nyomorának a fokozására.

Már évek óta újra és újra megismétlődnek ezek az állapotok, melyek a bányamunkásságból érthető elkésredést vált ki, amely elkésredés már nem egyszer bizonyos kilobbanásokban nyilvánult meg. A bányamunkásság nem keresi az okokat, hogy miért van az, hogy a tavasz közeledtével neki munkanélküliségben kell nyomorogni, hanem ökölbe szorított kézzel zúgolódik nyomorúsága ellen. De nem is tartozik a bányamunkásra ezen kérdésnek a feszegetése, sokkal mélyebben járó országos és állami érdek ez mintsem ily egyszerű módon lehetne elintézni. Olyan súlyosan fontos társadalmi és állami kötelességek azok, hogy ezen kérdés elintézésére felelős állami funkcionáriusok hivatottak.

Egyik elsőrendű államérdek az, hogy a bányáiparban foglalkoztatott mintegy 40.000 munkás megélhetése biztosítva legyen. Különösen fontos állami érdek ez a mai idősorban, amikor állandó a panasz a gyermekbetegség, gyermekhalandóság, tuberkulózis és egyéb, az emberiséget pusztító betegségek tulmagas volta iránt. A mintegy 40.000 bányamunkást foglalkoztató bányáiparban foglalkoztatott munkásság körülbelül 2-3 százezer embert képvisel a családtagok és el-

tartottakkal együtt. Ez a szám olyan tekintélyes a mai szűkre nyírbált Magyarország alig 8 millió lelket számláló lakosságához képest, hogy föltétlen megkövetel minden társadalmi és állami beavatkozást, amellyel az ebben az iparban foglalkoztatott munkásság nyomorát enyhíteni lehet.

Nagy társadalmi akciók indultak Magyarországon, melyeket az állam exponált vezető férfiai irányítanak az egyke rendszer ellen. Nagy előadásokat tartanak, miként volna ez a kérdés megoldható? Figyelmébe ajánljuk ezen társadalmi akciók vezetőinek, tanulmányozzák a bányáiparban foglalkoztatott munkásság nyomorúságos életviszonyait. Tanulmányozzák továbbá a bányamunkásságban élő családi szeretetet, amely abban nyilvánul meg, hogy Magyarország összes rétegei között a bányamunkásságnál a legnagyobb a gyermekszaporulat. Tanulmányozásuk alkalmával föltétlenül reá fognak jönni, hogy a bányamunkásságnak családi szeretetet visszafejlődésben van, aminek kizárólagos oka a köztük uralkodó nyomorúság. Tehát újabb adatot és anyagot merítenek a társadalommentő, úgyszintén magyar fajt mentő akciójukhoz. Elismerjük ezen kérdésnek a megoldása nem könnyű, azonban minden esetre megvizsgálendő és fokozott mértékben követeli sürgős megoldását.

Elsősorban hasonlóan, mint azt a külföldi államok megteszik, ki kell szorítani az ország területéről a külföldi szenet, ezt meg kell tenni még annak az árán is, ha ez Magyarországon egyes ipari és kereskedelmi érdekeltségeknek bizonyos aggályaival esetleg áldozatokat követelő intézkedésekkel jár, mert nem lehet az ország ipara, kereskedelme és mezőgazdaságának alapját képező bányáipart és az abban foglalkoztatott sok tízezer lelket számláló dolgozó és hozzá tartozó sorsát bizonytalanságban és a nyomorban fetrengve hagyni. Nem helytálló az a kifogás sem, hogy a rosszabb minőségű magyar szénnek feljavítására van szükség külföldi szénre, mert megtörtént, hogy az egyik magyar bánya, amely elsőrendű fekete szenet termel és az osztályozás és mosás által oly kalória értékűvé emelte,

amely képes felvenni a versenyt a jobb minőségű külföldi szénrel, ennek a bányának a termékét az illetékes körök még kísérletre sem fogadták el.

Ennélfogva, ha ez megtörténhetik Magyarországon, úgy akkor csakis a legerélyesebb állami és kormánybeavatkozás kötelessége ezen állapotok megváltoztatása. Mindezek tudatában a magyar bányamunkásság legélesebb követelése; tessék szembehelyezkedni azokkal a kereskedelmi érdekeltségekkel, amellyek egy pár bank és bankember érdekében, illetve profit veszteség érdekében az ország egyik alapvető iparát a nyomorba taszítja.

Nem a henyélés a kenyeré a bányamunkásnak, hanem a munka. Azonban adják meg a lehetőséget az által, hogy munkaalkalmat teremtsenek. Ezzel a kérdéssel foglalkoznak az összes külföldi államok és igyekeznek széntermelésük termékeit a kinti piacokon elhelyezni, ahol pedig ez nem lehetséges, ott egyenesen kényszerítik a lakosságot és az ország ipari szénfogyasztóit, elsősorban kizárólag belföldi szén fogyasztására. Ugyanakkor a külföldi szenek behozatalát oly súlyos feltételek közé szorították, hogy csak bizonyos áldozatok árán juthattak külföldi szénhez, akik mindenáron külföldi szenet akarnak felhasználni. Azok a külföldi államok, akik ilyen erélyes intézkedésekkel igyekeznek a bányáiparuk megmentésére, föltétlenül saját államuk népének a boldogulását tartották szem előtt. Ugyan ezt kell megcselekednie a magyar államhatalomnak is, hogy ez által egyik alapvető iparát és az ebben foglalkoztatott munkásságát megmentse.

A bíróság kihirdette az első ítéletet a „Bányamunkásotthon r.-t.” ellen indított perünkben.

Mint már munkástársaink széles rétegei előtt ismeretes, a „Bányamunkásotthon r.-t.” ellen indított perben, illetve ezzel kapcsolatosan milyen ostoba kirohanásokat intéztek ellenünk és milyen lehetetlen hazugsággal igyekeztek eltántorítani munkástársainkat szándékaiktól, míg azután f. évi január hó 23-án a budapesti kir. járásbíróság ezen hazugságokat egy csapásra ledöntötte. Kimondta az első ítéletet, amelyben kötelezi a Bányamunkásotthon r.-t.-ot, hogy 15 napi végrehajtás terhe mellett a felperesek-

nek az 1922. és 1923-ban befizetett összegeket 100 százalékgig valóra fizesse vissza. Azonkívül tartozik a részvénytársaság a per elindításának napjától a peresített összegre 5 százalékos kamatot fizetni.

Ezen ítélet ellen e sorok írásáig a Bányamunkásotthon r.-t. felebbezéssel nem élt, de valószínűnek tartjuk, hogy az ítéletet megfogja felebbezni már csak azért is, hogy ezzel időt nyerjen, illetve elhúzhassa az összegek kifizetését. De megvan minden reményünk arra, hogy a felsőbb bíróságok a járásbíró ítéletét helyben fogják hagyni és munkástársaink végeredményben hozzájuthatnak azon összegekhez, amely összegek megilletik őket.

A járásbíró fenti ítélete máris beigazolta, hogy munkástársainkat nem mi, hanem azok akarták félre vezetni, akik mindenáron elakarták hitetni a munkástársainkkal, hogy a szövetségünk által indított akció a munkásság becsapása. Igenis, mi állíthatjuk, hogy becsapták azokat a munkástársakat, akikkel később nyilatkozatot írtak alá, hogy a beadott pörüket vonják vissza azzal az indoklással, mert úgyis pervesztesek lesznek és perveszteség esetén magas perköltségeket szólnak a nyakukba. Már pedig az igazság az, hogy perköltségeket nem azok fizetnek, akik fentartották a pörüket, hanem azok fizetik, akik visszavonták a pörüket, illetve nyilatkozatot írtak alá. — Azonkívül a felmerült perköltségeket természetesen, mint minden polgári perben a vesztes fél tartozik fizetni. Ez esetben a Bányamunkásotthon r.-t.-ot terhelik ezen költségek.

Az első ítélet eredményének kihirdetése csakhamar végigszaladt a salgótarjáni szénmedencében dolgozó bányamunkásság között, de eljutott már a többi bányatelepekre is, ahonnan felhívták szövetségünk figyelmét egy újabb akció elindítására. Többek között jelentkeztek olyan munkástársak is, akik a Peyerék által kibocsájtott nyilatkozatot aláírták s most arra kérnek bennünket, hogy indítsunk akciót az irányban, hogy ők az előbb aláírt nyilatkozatot visszavonhassák. Természetesen a munkástársaink kívánsága szerint fogunk eljárni és a további szükséges intézkedéseket megfogjuk tenni. Ezen akciónkat kifogjuk terjeszteni a többi bányavidékekre is. A közeli hetekben már megindulnak a meghatalmazásra vonatkozó aláírások.

Feloszlott a nagybányai Ált. Fogy. Szövetkezet.

Alig egy pár hete, hogy lapunk hasábjain beszámoltunk a Salgótarján és vidéke Ált. Fogy. Szövetkezet fájdalmas kimulásáról. Most ismét az előbbihez hasonlóval vagyunk kénytelenek foglalkozni. Előbbi cikkünkben rámutatunk azon körülményre, mely az Ált. Fogy. Szövetkezetek egymásután való összeomlását előidézte. A nagybányai Ált. Fogy. Szövetkezet volt az egyike, aki bányatelepen alakult meg a legnagyobb reménnyel és indult neki a jövőnek, 1924. április 15-én 14 és félmillió alaptőkével. Április 15-től az év végéig 900 millió korona forgalmat ért el. Az év végével az üzleti berendezésen kívül 7 millió korona tiszta nyereséget mutatott fel, amelyet vásárlási visszatérítés címen kifizettek a szövetkezeti tagoknak. 1925-ben 754 millió korona forgalmat ért el, itt már veszteség mutatkozott 26 millió koronára. 1926-ban 751 millió korona forgalom mellett 14 millió korona veszteség mutatkozott. 1927-ben 60,139.10 pengő forgalma volt a szövetkezetnek, a veszteségi

számlát még ezideig nem ismerjük, de valószínűleg látszik, hogy a veszteség itt is fennáll, mert különben az Ált. Fogy. Szövetkezet nem oszlott volna fel január hó 21-én.

A szövetkezet kimulásának történetéhez tartozik még az is, hogy a bányatelepeken alakult Fogy. Szövetkezetek közül a nagybányai volt az, akinek trafik és italmérési engedélye is volt. A nagybányai Ált. Fogy. Szövetkezet úgy, mint a többi szövetkezetek a Nagybevásárló rt. karmai közé került, mert hiszen a szövetkezet 1925-ben szerződésbe kényszerítette a nagybányai munkástársakat és ettől kezdve a szövetkezet csakis a nagybevásárló rt. által szállított árukkal dolgozott. Ennek a következménye az, hogy az első évben felmutatott 7 millió korona tiszta nyereséggel szemben, a következő években mindvégig veszteséggel zárultak az üzleti évek. Mődunkba volt áttekinteni a Fogy. Szövetkezet ügykezelését, ahonnan megállapítottuk, hogy a Nagybevásárló által szállított magasan felértékelt árukkal terhelték meg a Fogy. Szövetkezetet, de hogy a községhez, vagy vidékhez valamiképpen igazodhassanak az áruszállítása után 2-3 nappal 25-30 millió koronás árcsökkenéseket rendeltek el a fogy. szövetkezetre és ezen összegű árcsökkenésekkel azután megterhelték a fogy. szövetkezetet. Ez a magyarázata azután annak, hogy a szövetkezet az elért eredmények mellett folyton veszteséggel zárult.

Az ált. fogy. szövetkezet javára befizetett üzletrészeket, 14-es félmillió koronát az igazgatóság a törekvés takarékpénztárnál helyezte el, mely összeg a szövetkezet feloszlásával egyidejűleg oda veszett. De oda veszett ezzel egyidejűleg a nagybányai munkásság energikus tevékenysége, amelyet a szövetkezet érdekében éveken keresztül kifejtett. Vannak emberek, akik éjelt nappalá téve futkostak a szövetkezet érdekében és állandóan figyelmeztették a Nagybevásárlót a lelketlen üzleti politikájukra. Megtörtént többek között az is, hogy a szövetkezet igazgatósága a malmokkal lényegesen előnyösebb szerződéseket kötött liszt- és egyéb terményszállításokra, a Nagybevásárló ezen szerződéseket nem akceptálva felbontotta és sokkal hátrányosabb szerződésbebebebebe kényszerítette a szövetkezet igazgatóságát. Így természetes, hogy a szövetkezetnek tönkre kellett mennie, mint ahogy tönkre fognak menni az ilyen üzleti politika mellett azon szövetkezetek is, amelyek még napról-napra huzzák az életüket. Ezek közé tartozik az ajkai és a felsőgallai, amelyeknek szintén órákkérdése kimulásuk.

Ahelyett, hogy a szövetkezet üzletmenetével s a munkásság filléreinek jó elhelyezésével foglalkoztak volna, állandóan a szövetkezet alkalmazottait molesztálták a kereskedelmi alkalmazottak szövetségébe való belépésre, ennek bizonyítására az alábbi levelet közöljük le:

Nagybevásárló és Értékesítő Részv.-Társ.

Budapest, 1927. március 15.

Közlővél.

Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetségével fenálló megállapodásunk értelmében lerakatainknál kizárólag olyan alkalmazottak lehetnek, akik tagjai a szövetségnek.

Felhívjuk tehát ezen alkalmazottainkat, akik ezen kötelezettségüknek esetleg még nem tettek eleget, hogy a szövetségbe haladéktalanul lépjenek be. Felhívjuk továbbá azon alkalmazottainkat, akik a szövetségi járulékkal hátralékba vannak, hogy a hátralékos tagdíjakat a legsürgősebben fizessék be, a jövőben pedig ezen köteleességüknek pontosan tegyenek eleget.

Teljes tisztelettel

Rudas s. k., Farkas s. k.

Ezt a levelet egyrészt azért tettük közzé, hogy ezzel bizonyítsuk a szocialista intézménynek vált pártatlanságát és hogy megcáfoljuk azokat a híreszteléseket, mely szerint a szocialista intézményekben nem volna kötelező belépés, azonkívül pedig, hogy rámutassunk és világosan kidomborítsuk mire terjed ki a részvénytársaság vezető igazga-

tóinak a figyelme. Ezen rövidszavu levél, amelyet minden egyes alkalmazott megkapott, világosan igazolja eddigi állításainkat és megdönti a nagyvezérek támadásait, amelyet állításainkkal szemben használt.

Itt említjük meg, hogy Peidl Gyula az Ált. Fogy. Szövetkezet elnökgazgatója a közeli időben nyugdíjba megy, utána érdeklődünk, hogy mi lehet nyugdíjaztatásának oka, csakhamar rájöttünk a dolog nyitjára. Ugyanis hazaérkezett emigrációból Erdélyi Mór és hát az emigrációban alaposan kiéhezett Erdélyi urnak van szüksége egy fényes állásra, miután a vezetőség még egy ilyen állást, mely Erdélyi ur részére elfogadható volna nem tudott előteremteni, így tehát valószínű úgy egyeztek meg, hogy Peidl ur nyugdíjba megy és helyét átadja Erdélyi urnak. Szegény proletárok ti pedig hordjátok a filléreiteket tovább, mert még van egy pár emigráns Bécsben, akiknek szintén szükségük lesz egy pár flyen fényes állásra.

Helyesen cselekszik, ha varrógép, tű, olaj és fonálszükségletét nálunk fedezi. — Singer-varrógép-alkatrészek elismerten a legjobbak! — Singer-varrógép fióküzlet Salgótarjánban a kath. templommal szemben.

Életbe lépett az 1927. évi XXI. t. c.

Mint ismeretes az országgyűlés az elmúlt évben tárgyalta le a munkásbiztosítási törvény roformjáról szóló fent idézett törvényt, amely f. évi január hó 1-ével életbe is lépett. A törvény alapján a bányatársaspénztárak táblázatot tettek közé, amely táblázat az elmúlt napokban került kifüggesztésre. A munkásság megdöbbenve látja, hogy a 1907. évi XIX-es törvényben biztosított jogai megnyirbálva kerültek kihirdetés alá. Ugyanis az 1907. XIX-es t.-c. értelmében a táppénzben részesülő betegek első 4 hétben keresetüknek 60%-át, míg 4 héten túl 75%-át kapták annak az osztálynak megfelelőleg, amely napibér osztályba tartoznak. Ezzel szemben az ujonnan életbelépett törvény értelmében a törvény 30. §-ának 3. bekezdése úgy rendelkezik, hogy a beteg-táppénz megbetegedéstől számított 4-ik naptól mindvégig betegségének tartama alatt 1 éven át keresetének 60%-át kapja.

Ugyancsak sérelmes e törvény 31. §-ának 1-ső bekezdése, amely a gyógyászati eszközök korlátozását engedi meg. A törvény úgy szól, hogy gyógyászati segédeszközök (műkar, műláb, rögzítők, műfogak) engedélyezhetők annak a biztosítottnak, aki az igény bejelentését közvetlenül megelőző 2 éven belül legalább 1 éven át betegség eseteire biztosítva volt. A törvénynek e rendelkezését attól teszik függővé, hogy vajjon a törvény keretén belül működő társaspénztár milyen anyagi viszonyok között működik, ha van megfelelő fedezet a fentemlített segédeszközök fedezésére, akkor a társaspénztár választmánya ezt engedélyezheti.

Igy került be a társaspénztár által kibocsájtott táblázatba az a szöveg, amely azt mondja: Költségesebb gyógyászati eszközök, műláb, műkar, rögzítők, műfogak további intézkedésig nem adhatók.

A törvény ezen rendelkezésével nem áll módunkban vitatkozni, de szövetségünk első kötelességének tartja, hogy a törvény előbb említett hiányosságaira a népjóléti miniszter figyelmét felhívja és az esett sérelmek orvoslását kérje. Szövetségünk központi titkársága már el is határozta, hogy e célból a közeli napokban küldőfélig keresi fel a népjóléti minisztert és felhívja a figyelmét ezzel egyidejűleg a nyugbérpénztárnál mutatkozó hiányosságokra és mindkettőre sürgős intézkedést kéri.

Helyszűke miatt nem áll módunkban részletesen kitérni a munkásbiztosító törvény egyéb hiányosságaira, valamint az ezzel kapcsolatosan elhangzott tárgyalási vitára, de legközelebbi lapunkban vissza fogunk térni rá, mikor is reá fogunk mutatni, hogy a munkásvezérek a vitába milyen feltületesen kezelték a munkásság érdekeit.

Küzdelem az egyke ellen.

Már hosszabb idő óta általános az a panasz a társadalmi körökben, hogy a népszaporulat nem fejlődik olyan mértékben, mint amely mértékben nemzetgazdaság és felfenntartási szempontból ez szükséges volna. Az országos statisztikai hivatal nagyon beható vizsgálat alapján összeállított kimutatásokat közöl, amelyek szerint általában az országban, azonban különösen egyes vidékeken az egyke rendszer mindinkább hatalmasodik. Az egyke rendszer elhatalmasodásának mélyenfekvő társadalmi, de legfőképpen gazdasági okai vannak. Érthető, hogy a súlyos anyagi gondokkal küzdő családok és anyák csatlakoznak az egyke rendszer követőihez, mert nem tudják nézni szeretett gyermekeiknek a kényszerű nyomorúságát. Magyarország, aki az igazságtalan békefeltételek következtében súlyos megpróbáltatások előtt áll, lerontva nemzetgazdasága és a leromlott gazdasági viszonyok között nem képes biztosítani általában a családok létfenntartását, mindinkább érzi az egyke rendszer pusztító hatását, s ennek tudatában különféle társadalmi rétegek, nemzetgazdászok, pszichológusok, szociológusok, stb. akciót indítottak az egyke rendszer megdöntésére. Ezen akciót támogatja az állam, illetve az államhatalom exponensei is. Ezen akcióval kapcsolatosan hírlapokban különféle hozzászólások hangzottak el és különféle képen igyekeztek javaslataikat ismertetni. Ehez a kérdéshez nekünk is volna szerény javaslatunk.

A háborút megelőzőleg Franciaországban hatalmasan terjedt az egyke-rendszer. Annak idején a francia társadalom a legbensőségesebb híve volt az egyke rendszernek, mert önzőségükben nem akarták azt, hogy a franciák esetleges túlszaporulat következtében előállt gazdasági nehézségek következtében külföldre kényszerüljenek. A világháborúban bekövetkezett súlyos embervesztések, valamint azon körülmény, hogy mint győztesek tekintélyes területeket nyertek most — ismét önzőségük és sovinizmusuk mélyítésére — küzdenek az egyke rendszer ellen és ezen küzdelemben az állam jópéldával jár elől és a több gyermekes családokat különféle kedvezésekben részesíti. Ezen kedvezésekből kívánunk egy pár szemelvényt bemutatni annak illusztrálására, hogy ez a leghatalmasabb fegyver az egyke-rendszer leküzdésére.

Tehát a franciák a következő kedvezéseket nyújtják: Az olyan francia család, amely nem fizet általános jövedelmi adót, ha háromnál több a gyermekük, már a negyedik gyermek-től fogva legalább évi 350 frank támogatást kap mindaddig, amíg ezek a gyermekek 13-ik életévüket be nem töltötték. — Ha nem él az anya, akkor az apa ezt az évi támogatást akkor is megkapja, ha kettőnél több a gyermeke. Ha nem él az apa, akkor az özvegy ugyanilyen támogatást kap már akkor is, ha egyenél több a gyermeke. Számos francia megyében, figyelem nélkül a család vagyoni állapotára 100 franktól 1000 frankig terjedhető jutalmat kap minden gyermek után. Ha munkásembert ér halálos baleset, akkor az árvái életjáradékot kapnak, ha egy gyermeke van a járadék az elhalt apa utolsó évi bérének 15%-a, ha 2 gyermek maradt árván az évi bér 25%-át, ha 3 az évi bér 35%-át, ha 4. 40%-át kapja évi járulékul. A katonai szolgálatban a család-apat minden gyermek születése után az öregebb és később mozgósítható kiroosztályba sorozzák. A gyermekek, ha több gyermek van a családban szintén különböző katonai szolgálati kedvezményben részesülnek. A többgyermekes családok részére az adókedvezmények egész sora van. Ösztöndíjat csak olyan család tanulói kap, ahol legalább 3 gyermek van.

Az állami iskolákban kisebb lecke-pénzt fizetnek a többgyermekes családok. A köztisztviselők minden gyermeke után családi pótlékot és nyugdíjpótlékot kapnak, sőt ha többgyermekes család, hamarabb éri el a nyugdíjkorhatárt. A vasutak a 3 gyermekes család tagjainak 30 %-os menetdíj-kedvezményt adnak, amely kedvezmény 10 %-kal emelkedik minden gyermek után, ha 3-nál több gyermek van a családban. Hajóstársaságok 15-től 50 %-ig terjedő díj-kedvezményt adnak a többgyermekes családoknak. Van 90 nagy jutalom évi

25000 frankos az olyan családok részére, ahol legalább 9 gyermek van, 100 jutalom évi 10000 frankos, olyan családok részére, ahol legalább 5 gyermek van. Magántisztviselők és munkások részére külön jutalmi pénztárt létesítettek, amelyből havonként 15-től 60 frankig terjedő pótlék jár a gyermekek után.

Mindezekből látható, hogy Franciaország komolyan vette fel a küzdelemet és előreláthatólag eredménnyel is fog tudni beszámolni. — Megszívlelésre ajánljuk ezt a hazai akció vezetőinek.

Nyilatkozat.

Neveimmel kapcsolatosan egyesek azt a hírt terjesztik, hogy kiléptem a „Magyarországi Bánya- és Kohómunkások Gazd. Szövetségéből” és beléptem a „Magyarországi Bánya- és Kohómunkások Orsz. Szövetségébe”. Ezen híresztelések alaptalanok és rosszhiányosok, mert nekem eszem ágában sincs régebbi elhatározásomat megváltoztatni és továbbra is vezetőségi tagja vagyok a Magyarországi Bánya- és Kohómunkások Gazd. Szövetségének. Baglyasalja, 1928. évi január 24.

Ponyi János, a. k.

Előttünk: Baar Antal, a. k. Krauter Gyula, a. k.

Magyarország szénbányaipara.

A tél vége felé járván ismételve előtérbe tolul a szénbányaiparnak a helyzete és nemzetgazdasági elbírálása. Bennünket elsősorban a munkásság szempontjából előálló súlyos helyzet kényszerít arra, hogy ezzel a kérdéssel behatóan foglalkozzunk, mert úgy látjuk, hogy ennek a kérdésnek a megoldása csakis nemzetgazdasági elbírálás alapján történhet. A munkásságot izgatja az a tudat, hogy egy pár havi rendes munkálkodás után ismét a szanálás réme fenyegeti, minek következtében a nyomor fojtogató karja nyúl felé és ez ellen igyekezik védekezni.

Lapunk hasábjain már számtalanszor nyuj-

tottunk szemelvényeket, reámutattunk ezen súlyos állapotokra és egyúttal rámutattunk a megoldás lehetőségeire is. — A múlt év őszén megjelent egyik lapszámunkban kimutattuk az ország széntermelését, ugyan-csak kimutattuk a szénfogyasztást, ezzel kapcsolatban mutattuk ki a kivitt és behozatalt is. Most e sorok keretében bemutatjuk a magyar bánya- és kohóipar egész termelését, a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal hivatalos adatai alapján, hogy a munkásság, ugyancsak a közvélemény tisztán lássa a helyzetet. Lássuk egyúttal azt a fluktuációt, amely a bánya és kohóiparban előfordul.

Bánya- és kohótermelés mennyisége 1921—1926-ban.

Év	Barnaszén	Feketeszén	Összes szén	Vasérc és vasalak	Alumini-umérc	Mangánérc	Rézérc	Finomításra való nyersvas
	m e t e r m é z s e z							
1921.	55,163,629	7,255,947	62,419,576	360,150	500	—	—	713,870
1922.	61,834,283	8,464,876	70,299,159	459,090	2,500	24,000	350	979,975
1923.	68,949,587	7,876,663	76,826,250	1,361,230	5,000	4,027	520	1,244,446
1924.	63,209,843	7,415,780	70,625,623	1,017,495	1,920	12,173	1,200	1,155,019
1925.	55,043,178	7,894,106	62,937,284	685,172	3,900	31,000	1,547	931,295
1926.	58,222,986	8,269,060	66,492,046	(adatok hiányzanak)				1,876,129

A fenti termelés eredményéhez nem lesz érdektelen, ha figyelembe vesszük a bányaművek számát és az alkalmazottak létszámát, melyet a következő táblázat igazol:

Bányaművek és bányaalalmazottak létszáma.

Év	Bányaművek száma	Üzemnapok száma	Évi átlagos munk. létszám	Igazgatási tisztviselők	Műszaki	Összes alkalmazottak
				október hó 1-én	október hó 1-én	október hó 1-én
1921.	71	17,993	42,126	348	244	43,984
1922.	75	21,050	47,355	456	260	48,105
1923.	82	22,993	52,252	516	283	55,103
1924.	90	23,432	49,624	589	292	48,131
1925.	91	20,802	37,237	427	294	35,954

1926. évre az adatok hiányzanak, azonban itt lényeges eltérés nem igen mutatkozik — A termelés emelkedése azt igazolja, hogy a magyar bányák az intenzív termelésre rendezkednek be. Igazolja továbbá azt is, hogy a munkásság teljesítménye emelkedett.

A fenti táblázat bemutatja továbbá azt a súlyos válságot, amely válsággal ezen iparnak meg kellett küzdeni. Különösen nehéz küzdelme volt a szénbánya iparnak és az abban foglalkoztatott munkásságnak.

Ugyanis Magyarország 91 bányája közül 82 szénbányászattal foglalkozik és a fenti munkáslétszámból 96.5 százalék ugyan-csak a szénbányászatra esik. Ugyancsak a bányászati és kohászati termelés összes értékének 89 százalékát a kitermelt szén képviseli.

Különösen sokat árulnak el a fenti táblázat szerinti munkáslétszámot jelező számok, ha figyelembe vesszük a termelés mennyi-

ségét. Szembetűnő mennyire fokozódott a munkásság teljesítménye és mégis folyton fokozódik a nyomora. Ha azután a részletekre terjedünk ki, akkor elég szomorú képet kapunk, mert a termelés emelkedésével, amelyet a bányaművek elértek, nem volnánk igazságosak, ha nem mutatnánk reá arra, hogy a bányavállalatok is investáltak és ez segítette elő a munkásság jóindulatu igyekeztét a termelés emelésére.

A forradalmak utáni időkben az volt a jelszó, hogy emelni kell a munkásság teljesítményét és ez fogja biztosítani a bányáipar fejlődését. Ez megtörtént, a munkásság teljesítménye oly mértékben emelkedett, hogy túlszárnyalta a békebeli teljesítményt. Azonban amikor a munkásság teljesítménye elérte a maximumot, akkor bekövetkezett a bányáipar válsága és a munkásságot tömegesen bocsájtották el és így vált a bányamunkásság nagy tábora kenyértelenné.

Ez onnan származik, hogy sem a bányavállalatok, sem az állam nem gondoskodott a fejlődő bányáipar termelésének elhelyezéséről. Sőt a behozatalt folyton fokozták, ami azután a munkásságot a legelszomorítóbb nyomorba döntötte. Még mindig nem jutott a bányáipar abba a helyzetbe, hogy a munkásságot állandóan foglalkoztassa, ezt igazolják azok a számok, melyek a társ-pénztárak tagforgalmát tárja elénk.

A bányatárs-pénztárak tagforgalma 1927. március hó 31-én a következőképen állt. Kötelezőleg biztosított tagok 45.133 férfi és 1.260 nő, összesen 46.393. Napi átlagos taglétszám ugyanebben az időben 46.329 férfi, 1.210 nő, összesen 47.539. — A be- és kijelentések a társ-pénztárnál az 1927. év első negyedében a következőképen alakultak. Kötelezőleg bejelentettek 3518 férfit és 216 nőt, összesen 3.734. Ugyanebben az időben kijelentettek 5.212 férfit és 185 nőt, összesen 5.297. Az 1927. év második negyedében a be- és kijelentések a következőképen alakultak: Bejelentettek 2.559 férfit és 166 nő, összesen 2.725. Kijelentettek 2588 férfit és 245 nőt, összesen 4833.

Ezek a számok szomorú tanubizonyságai a munkásság nyomorúságának. Ezek a számok kell, hogy minden gondolkozó embert megfogjon és arra bírja, hogy minden erejét felhasználva törekedjen az ebben az iparban foglalkoztatott munkásság helyzetét megjavítani. Sajnos még mindig nem látjuk az államnak a segítő kezét ezen a téren, mert még mindig vígan futnak be a külföldi szenek az országba. Ennek a kérdésnek a tisztán látására állítottuk össze a következő táblázatot:

Szénbehozatal 1925. október hó 1-től 1927. szeptember hó 30-ig, hónaponként részletezve:

	1925. X. 1-től 1926. IX. 30-ig	1926. X. 1-től 1927. IX. 30-ig
X.	1.415.145.— q	1.201.968.— q
XI.	1.464.481.— „	1.066.148.— „
XII.	1.485.667.— „	1.492.639.— „
I.	1.308.403.— „	1.244.869.— „
II.	872.041.— „	1.065.703.— „
III.	837.861.— „	957.931.— „
IV.	673.789.— „	717.359.— „
V.	697.570.— „	875.430.— „
VI.	828.326.— „	1.126.663.— „
VII.	975.954.— „	1.385.462.— „
VIII.	1.105.392.— „	1.416.321.— „
IX.	1.067.609.— „	1.694.239.— „
	12.732.238.— „	14.244.822.— „

A két év összehasonlításánál kitűnik, hogy az utóbbi évben 1.512.584 q-val hoztak be több külföldi szenet. A behozatal folytonos emelkedésével egyidejűleg a kivitel állandóan csökkent dacára, hogy abban az évben zajlott le az angol bányászsztrajk és mégis a szénkivitel az 1925. október 1-től 1926. szeptember 30-ig 3.098.976 q, 1926. október hó 1-től 1927. szeptember hó 30-ig 2.773.599 p, tehát ugyanakkor, amikor a két évben a szénbehozatal 1.512.584 q-val volt több, ugyanazon idő alatt a kivitel 325.377 q-val volt kevesebb.

A behozatali többletet azzal igyekeznek magyarázni, hogy nagyrésztben koks és olyan szén, amelyet a magyar szenek feljavítására használnak, azonban ez a mennyi-

ség mégis jóval több, mint amit erre a célra felhasználnak. — A szénbehozatalnak ezen folytonos emelkedése és a kivitelnek állandó csökkenése elsősorban a bányamunkásságot sújtja, mert a vállalatok azt a veszteséget, amelyet a kivitel csökkenése és a behozatal emelkedése folytán szenvednek, behozzák oly módon, hogy az üzemredukciók által mentesítik az üzemeket.

A munkásság azonban nem tudja magát semmiféle költségektől mentesíteni, mert élnie kell, tehát az adósságokat szaporítja és lemondani kénytelen a normális emberi életmódról és nyomorog. Szivettépő látvány az egyes bányatelepeken, amit a nyomorgó bányamunkásság nyújt.

Az államnak elsőrendű kötelessége ezen rétegnek a sürgős megmentése. A megmentést elsősorban úgy gondoljuk, hogy le kell tiltani minden szénszállítmányt, ami külföldről jön. Továbbá a legsürgősebben odahatni, hogy a magyar szén elhelyezésére külföldön piacot teremtsen. Bent az országban minden tényezőt, aki szenet fogyaszt arra kényszeríteni, hogy csakis magyar szenet használjon. Figyelembe kell venni a gyengébb minőségű szeneket termelő bányákat is olyformán, hogy amely szenet nem lehet tárolni, azt oly üzemeknek kell kiszolgáltatni, ahol az érkezett szenet azonnal felhasználják. A mezőgazdaságban ugyancsak oda kell hatni, hogy úgy a szántásnál mint a cséplésnél csakis magyar szenet használjanak.

Ugyancsak a magyar bányáknak a fekete szén termelése olyan minőségű, hogy fellehet használni a gyengébb minőségű szenek feljavítására. Ezt alkalmazni kell és akkor elérjük a gyengébb szenek felhasználását, egyúttal elérjük azt is, hogy nem kell külföldi szenet behozni. Ugyancsak a munkásság is olyan helyzetbe kerülhetne, hogy rendes munkaviszonyok között dolgozhatna. Az ország nemzetgazdasági helyzete is tetemesen javulna. Óriási befolyással volna az összes ipari foglalkozásokra. Elérkezett már a legfőbb ideje, hogy a hosszú éveken át nyomorgó bányamunkások helyzete megjavuljon. A kormányának legsürgősebb kötelessége a magyar szénnek piacot teremteni.

Helyicsoportok hirei.

Évi közgyűlés Pécsbánya-telepen.

Január 22-én délután 3 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlését pécsbányatelepi helyicsoportunk a helybeli Troll-féle vendéglőben.

A szép számmal összejött tagokat Dobos Kálmán szaktárs, mint elnök üdvözölte és magas szárnyalású beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Egyben jelentést tett szövetségünk fejlődéséről Pécsbányatelepen, valamint arról a szeretetről, amellyel a munkásság szervezetünket körülveszi.

Szhaták Ágoston szaktárs jelentést tesz a pénztári forgalomról. Kraft Jenő pécskerületi titkár jelentést tesz az elmúlt évi működéséről. Jelentésében ismertette mindazokat a nehézségeket, amelyekkel meg kellett küzdeni. Mindezen nehézségek dacára is örömmel jelentheti, hogy sikerült a munkásság számtalan súlyos panaszát orvosolni. — Felhívja a munkásságot, tömörüljenek továbbra is tömegesen szövetségünk táborába, mert ez biztosítja a mindenkori eredményeket.

Szövetségünk központi kiküldötte Batta Gyula tartott ezután beszédet, amelyben reámutatott a magyar bányáiparban foglalkoztatott munkásság helyzetével. Példákat mutatott be, miként lehet ezt a súlyos helyzetet megjavítani.

Ezután a közgyűlés megadta a régi vezetőségnek a felmentvényt és megválasztotta az új vezetőséget. Elnök: Hock János, II. elnök: Dobos Kálmán, pénztárosok: Lincz János és Már Adolf, jegyző: Steinhauer János, ellenőrök: Wölfl Gyula és Unfogel József, vezetőségi tagok: Pecsnik Lajos, Schuták Ágoston, Dorn József, Fingernágel Kálmán, Dobzik Károly, Hauer István és Trap György szaktársakat. A választás a legnagyobb lelkesedéssel folyt le. Több helyi ügynek a letárgyalása után Dobos Kálmán szaktárs buzdító szavakkal a közgyűlést be-rekesztette.

A közgyűlés lefolyása és a tárgyalás magas nivóju menete példaképpül fog szolgálni a többi csoportok működésének.

Mecsekharabolca. Beiratások és befizetések az otthonban bármikor eszközölhetők. Az otthon naponta d. e. 8—12-ig és délután 2—10 óráig van nyitva. Könyvtárórák: csütörtökön délelőtt 10—11-ig, d. u. 5—6-ig és vasárnaponként délelőtt 10—11-ig.

Pécsbányatelep. Beiratások és befizetések a Kassian környékén lakók részére Lincz János pénztáros szaktársnál, a Pécsbányatelep környékén lakók részére Máhr Adolf másodpénztáros szaktársnál eszközölhetők.

Minden hó első előlegfizetést követő vasárnap d. u. 3 órakor a Troll-féle vendéglőben. Minden hó második előlegfizetést követő vasárnap d. u. 3 órakor pedig Kassianban özv. Régerne vendéglőjében a csoport tagösszejövetelt tart.

Tatabánya-Felsőgallai titkárság. Hivatalos helyisége Felsőgallán Szent János-ucca 5. szám alatt van. Hivatalos órák hetenként hétfőn, szerdán és pénteken d. e. 9—12-ig és délután 2—7 óráig. Minden panasszal és felvilágosításért ide forduljanak a szaktársak.

Nagymányok. Nagymányoki helyicsoportunknál beiratások és befizetések további intézkedésig Falcz Ádám, id. Heim Ferenc, Studer Péter és Paunert István szaktársaknál eszközölhetők.

SINGER

varrógép

REG BEVÁLT JÓ MINŐSÉGBEN

Kedvező fizetési feltételek

SINGER VARRÓGÉP

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Salgótarjánban,

Fő-utca 75. szám. alatt

a róm. kath. templommal szemben.

